

Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ВЯХК ІРИНА АНАТОЛІЇВНА

УДК 378.147: 811.1(043.3)

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Вінниця – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вінницькому національному технічному університеті,
Міністерство освіти і науки України, м. Вінниця

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Клочко Віталій Іванович, Вінницький національний
технічний університет, кафедра вищої математики,
професор кафедри.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Коваль Тамара Іванівна,
Національний лінгвістичний університет,
кафедра інформаційних технологій,
завідувач кафедри,
м. Київ;

кандидат педагогічних наук, доцент
Осадча Катерина Петрівна,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, кафедра інформатики і
кібернетики, доцент кафедри,
м. Мелітополь.

Захист відбудеться 22 жовтня 2013 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.05.053.01 у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул Острозького, 32, зала засідань.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за адресою: 21100, м. Вінниця, вул Острозького, 32.

Автореферат розісланий 20 вересня 2013р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради



А. М. Коломієць

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми та доцільність дослідження. Нинішнє суспільство відчуває гостру потребу у фахівцях у галузі інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, які можуть швидко опановувати нові знання, максимально точно розуміти поставлене завдання та бути мобільними на світовому ринку. На даному етапі ця галузь переживає період стрімкого розвитку. Така ситуація в галузі ставить перед фахівцями нові вимоги.

Необхідною складовою характеристики сучасного фахівця у галузі інформаційних технологій (ІТ) є високий рівень іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) у професійній діяльності і професійному середовищі. Іншомовна комунікативна компетентність розглядається як комплексний особистісний ресурс, що забезпечує можливість здійснювати іншомовну мовленнєву діяльність у професійних ситуаціях. Методика формування іншомовної комунікативної компетентності описана багатьма вченими (А.С. Андрієнко, Е.В. Бібікова, Я.В. Булахова, Ю.М. Ємельянов, І.О. Зимняя, Н.М. Ізорія, О.Ю. Іскандерова, О.В. Кравченко, Л.Є. Нагорнюк, А.З. Насиханова, Ю.І. Пассов, А.І. Петрова, Л.О. Петровська, Є.В. Руденський, В.Л. Скалкін, О.М. Яцишин).

Автори Ю.Д. Бабаєва, А.Е. Войскунський, А.П. Єршов, Е.Ф. Зеєр, Дж. Брукс (Jr. Brooks), Т. Дадлі-Еванс (Т. Dudley-Evans), С. Зонентаг (S. Sonnentag), А. Уотерс (A. Waters), Р. Фідлер (R. Fidler), Т. Хатчинсон (Т. Hutchinson), Б. Шнейдерман (B. Shneiderman) досліджували психологічні особливості, комунікативні потреби, посадові обов'язки фахівців у галузі інформаційних технологій. Вітчизняні дослідники (О.О. Когут, О.Р. Ткачишина) визначили особливості професійного становлення інженерів-програмістів. Проте, ці дослідження не дають вичерпної відповіді на питання, як навчити майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій професійно-орієнтованому спілкуванню іноземною мовою.

Спілкування – явище глибоко соціальне. Будь-яка спільна діяльність, насамперед, трудова, не може здійснюватись успішно, якщо між тими, хто її виконує, не будуть налагоджені контакти та взаєморозуміння. З середини 20 століття прослідковується тенденція до наближення навчального процесу до реального процесу спілкування. В галузі застосування комунікативного підходу у навчанні іноземної мови накопичено значний науковий потенціал завдяки роботам І.Д. Бежа, Г.О. Китайгородської, С.О. Мусатова, Ю.І. Пассова, В.Л. Скалкіна, М. Кенейла (M. Canale), У. Літлвуда (Wm. Littlewood), М. Суейна (M. Swain), Х. Г. Уїдоусона (H.G. Widdowson). Головне – це ідея навчання іноземної мови як засобу спілкування, а також ідея спілкування як засобу навчання.

Інформаційні технології є основою формування навчального середовища нового типу, тим більше, в підготовці фахівців у галузі інформаційних технологій. Використання інформаційних технологій у навчанні сприяє комунікативному розвитку і створенню умов для самоосвіти. Значний внесок у вивчення проблеми застосування ІТ у навчальному процесі зробили В.П. Безпалько, Р.С. Гуревич,

М.А. Дергач, М.І. Жалдак, Т.В. Кармишева, Л.А. Карташова, В.І. Ключко, Т.І. Коваль, Г.О. Козлакова, М.М. Козяр, А.М. Коломієць, О.М. Кужель, Ю.І. Машбиць, Н.В. Морзе, К.П. Осадча, Е.С. Полат, В.І. Сумський, О.В. Шестопалюк.

Незважаючи на те, що значна увага була приділена питанню іншомовної комунікативної компетентності, проблема формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій недостатньо висвітлена. Про актуальність цього дослідження свідчать виявлені суперечності між: потребою усвідомлення майбутніми фахівцями у галузі інформаційних технологій необхідності володіння іноземною мовою та недостатнім рівнем їхньої мотивації і рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності; відокремленням змісту спеціальних дисциплін (програмування, комп'ютерні мережі, безпека інформаційних систем) від змісту навчання іноземної мови та необхідністю реалізації інтегративних зв'язків між ними; необхідністю навчати іншомовному спілкуванню в професійних ситуаціях і невисоким рівнем сучасних методичних матеріалів, які сприяють моделюванню мовленнєвих ситуацій, характерних для галузі інформаційних технологій.

Ураховуючи актуальність досліджуваної проблеми та її недостатнє опрацювання, ми обрали темою дисертаційного дослідження: «Педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження пов'язане з реалізацією основних положень Закону України «Про освіту», напрямами державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття), Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Науковий пошук виконувався за темою науково-дослідної роботи «Когнітивно-лінгвістичні, текстологічні та педагогічно-дидактичні засади формування іншомовної компетентності студентів технічних ВНЗ» (№ 53К1), що включена до тематичного плану науково-дослідних робіт Вінницького національного технічного університету, затвердженого Вченою Радою Вінницького національного технічного університету (протокол № 11 від 30 червня 2011 р.). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Вінницького національного технічного університету (протокол №6 від 31.01.2013р.), узгоджено з Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 15 червня 2010 року).

Мета дослідження – визначити, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Предметом дослідження є педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності студентів спеціальностей, пов'язаних з інформаційними технологіями.

Гіпотеза дослідження: формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій буде ефективним за таких **педагогічних умов:**

- системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою;
- моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови;
- реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах.

Для досягнення мети дослідження визначено такі **задачі дослідження:**

1. Здійснити ретроспективно-сутнісний аналіз наукових досліджень з проблем формування іншомовної комунікативної компетентності студентів спеціальностей, пов'язаних з інформаційними технологіями.
2. Визначити й обґрунтувати педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, розробити відповідні критерії, показники та рівні.
3. Розробити модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.
4. Теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити методику формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Для розв'язання визначених задач використано комплекс **методів дослідження.**

Теоретичні:

– метод концептуально-порівняльного аналізу, за допомогою якого зіставлялися наявні підходи до формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, здійснювався аналіз психолого-педагогічної і науково-методичної літератури та узагальнення власного досвіду роботи (розділ 1);

– метод структурно-системного аналізу, який дозволив виявити закономірності й особливості системи навчання іноземних мов, побудувати теоретичну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій (розділ 2);

– метод моделювання, за допомогою якого на основі співставлення результатів пошуку даних у наукових джерелах і педагогічного експерименту було виокремлено педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій (розділ 2);

– метод змістового узагальнення, за допомогою якого було визначено зміст і структуру методичних вказівок «Завдання з англійської мови для формування комунікативної компетентності», навчального посібника «Німецька мова за професійним спрямуванням Deutsch in der Computerwelt» та електронного

освітнього ресурсу «iTalkShop Іноземні мови у справі» www.iTalkShop.in.ua (розділи 1, 2, 3).

Емпіричні:

– анкетування, тестування, контрольні зрізи, спостереження, бесіди зі студентами і викладачами, аналіз досвіду роботи викладачів; педагогічний експеримент, експертне оцінювання, застосування методів математичної статистики (розділ 3).

Методологічною основою дослідження є положення теорії синергетики (Г. Хакен, М.-Л.А. Чепе), теорія поетапного формування розумових дій (П.Я. Гальперін, Н.Ф. Тализіна та ін.) та дослідження процесу запам'ятовування (П.І. Зінченко, А.О. Смирнов); системно-структурний підхід до аналізу навчальної діяльності; вікова психологія; діяльнісний, особистісно орієнтований і компетентнісний підходи сучасної теорії навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах; методологія викладання іноземних мов; наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, присвячені компетентнісному підходу у викладанні іноземних мов.

Теоретичну основу дослідження становлять положення теорії навчальної діяльності (І.А. Зязюн, І.Я. Лернер, В.І. Шахов), здобутки професійної педагогіки (Р.С. Гуревич, Н.Г. Ничкало, О.В. Шестопалюк), методика формування іншомовної комунікативної компетентності (А.С. Андрієнко, Е.В. Бібікова, Я.В. Булахова, Ю.М. Ємельянов, І.О. Зимняя, Н.М. Ізорія, О.Ю. Іскандерова, О.В. Кравченко, Л.Є. Нагорнюк, А.З. Насиханова, Ю.І. Пассов, А.І. Петрова, Л.О. Петровська, Є.В. Руденський, В.Л. Скалкін, О.М. Яцишин), комунікативний підхід у навчанні іноземної мови (І.Д. Бех, М. Кенейл, Г.А. Китайгородська, У. Літлвуд, С.О. Мусатов, Ю.І. Пассов, В.Л. Скалкін, М. Суейн, Х. Г. Уїдоусон), питання інформатизації освіти (В.П. Безпалько, М.А. Дергач, М.І. Жалдак, Т.В. Карамішева, Л.А. Карташова, В.І. Ключко, Т.І. Коваль, Г.О. Козлакова, М.М. Козяр, А.М. Коломієць, О.М. Кужель, Ю.І. Машбиць, Н.В. Морзе, К.П. Осадча, Є.С. Полат, В.І. Сумський).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

вперше: визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій у процесі фахової підготовки (системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою; моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови; реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах); теоретично обґрунтовано та розроблено модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій на основі виокремлених педагогічних умов;

удосконалено: методику формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій; зміст, форми, методи і засоби навчання іноземних мов майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в інтеграції зі спеціальністю;

набули подальшого розвитку: положення про доцільність використання

інформаційно-комп'ютерних технологій як допоміжного методу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій; наукові уявлення про напрями особистісно-діяльнісного підходу до формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в упровадженні розробленої методики формування іншомовної комунікативної компетентності у процесі навчання майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій; забезпеченні навчально-методичними матеріалами процесу формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців у галузі інформаційних технологій, а саме: методичні вказівки «Завдання з англійської мови для формування комунікативної компетентності», навчальний посібник «Німецька мова за професійним спрямуванням Deutsch in der Computerumwelt», електронний освітній ресурс «iTalkShop Іноземні мови у справі» www.iTalkShop.in.ua.

Матеріали дослідження можуть бути використані в практичній діяльності викладачів вищої школи, у системі післядипломної освіти фахівців з метою підвищення їхньої кваліфікації.

Практичні результати дослідження **впроваджено** у навчально-виховний процес: Вінницького національного технічного університету (довідка № 11-122 від 17 жовтня 2012 р.), Вінницького національного аграрного університету (довідка № 12-2036 від 12 вересня 2012 р.), Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського (довідка № 10-55 від 27 вересня 2012 р.), Хмельницького національного університету (довідка № 1 від 12 вересня 2012 р.).

Особистий внесок здобувача у методичних вказівках, опублікованих спільно з С.О. Медведєвою та І.С. Степановою «Завдання з англійської мови для формування комунікативної компетентності», полягає в розробці структури та змісту посібника, доборі комунікативних завдань, ігор, мовленнєвих ситуацій, проблемних завдань, завдань із застосуванням інформаційно-комп'ютерних технологій. У навчальному посібнику, опублікованому спільно з І.С. Степановою, автору належить ідея, добір матеріалу. У статті «Технологія використання Інтернет-сайту у навчанні іноземної мови професійного спрямування», опублікованій спільно з Д.В. Вяхком, внесок здобувача полягає у розкритті питання використання інформаційно-комп'ютерних технологій для організації самостійної навчальної діяльності студентів з вивчення іноземної мови.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась у Вінницькому національному технічному університеті й Хмельницькому національному університеті. Експериментом було охоплено 390 студентів. В анкетуванні також взяли участь 20 фахівців у галузі інформаційних технологій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження доповідались, обговорювались і одержали схвалення на науково-практичній конференції «Гуманізм і освіта» (Вінниця, 2006), міжнародній науково-практичній конференції «Іноземні мови як засіб мобільності майбутніх

фахівців у контексті Болонської конвенції» (Кривий Ріг, 2010), всеукраїнській науково-практичній конференції «Вища школа України: удосконалення якості підготовки фахівців» (Черкаси, 2009), міжнародній науково-практичній конференції «Інформаційно-комунікаційні технології навчання» (Умань, 2008), науково-методичній конференції «Проблеми гуманізації освіти» (Вінниця, 2007) шляхом виголошення доповідей та публікації результатів дослідження. Результати дослідження обговорювались на засіданнях наукового та методичного семінарів кафедри іноземних мов Вінницького національного технічного університету.

Публікації. З досліджуваної проблеми автором надруковано 11 наукових і навчально-методичних праць, з них 1 навчальний посібник у співавторстві, 1 методичні вказівки у співавторстві, 7 статей у збірниках науково-методичних праць та наукових виданнях з переліку ВАК, 2 роботи у збірниках матеріалів і тез конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається з вступу, трьох розділів, висновків до розділів і загальних, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг основного тексту дисертації становить 165 сторінок, на 9 сторінках подано 4 таблиці та 5 рисунків, на 27 сторінках розміщено додатки. Перелік використаних джерел містить 244 найменування (з них 27 джерел англійською мовою). Робота в цілому викладена на 225 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність вибору теми дослідження, визначено його мету, завдання, гіпотезу, розкрито об'єкт і предмет, методи, методологічну й теоретичну основи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення, визначено експериментальну базу, здійснено впровадження, наведено відомості про апробацію основних положень дослідження.

У першому розділі – **«Теоретичні основи формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців у галузі інформаційних технологій»** – проаналізовані праці з проблеми дослідження, з'ясований стан навчання іноземної мови в Україні та за кордоном, розкриті основні підходи до розуміння сутності понять «комунікативна компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність»; проаналізовані літературні джерела, присвячені психологічним особливостям мислення і діяльності фахівців галузі інформаційних технологій, розроблено іншомовний аспект структурно-функціональної моделі фахівця галузі інформаційних технологій; визначені критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, розроблена модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

За А.В. Хуторським, компетентність – володіння, наявність в учня відповідної компетенції, що включає його особистісне відношення до неї та до предмета діяльності. Компетентність передбачає наявність мінімального досвіду застосування компетенції. Компетенція – загальна здібність, яка

базується на знаннях, досвіді, цінностях, нахилах, які набуваються завдяки навчанню.

Комунікативна компетентність – це сукупність знань, умінь і навичок, що охоплюють: функції спілкування й особливості комунікативного процесу; види спілкування та основні його характеристики; засоби спілкування; репрезентативні системи й ключі доступу до них; види слухання і техніки його використання; «зворотний зв'язок»; психологічні та комунікативні види партнерів, специфіку взаємодії з ними та форми і методи ділової взаємодії.

Іншомовна комунікативна компетентність майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій – це комплексний особистісний ресурс, що забезпечує можливість ефективної взаємодії в професійній галузі ІТ в процесі використання іноземної мови як засобу вирішення професійних завдань. Найчастіше фахівці у галузі інформаційних технологій потребують володіння іноземною мовою для виконання таких завдань: оформлення письмової заявки на посаду, проходження усної співбесіди з роботодавцем, розуміння професійного завдання, читання інструктивної літератури, письмовий опис кінцевого продукту, робота із замовником.

Структуру іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця у сфері інформаційних технологій, беручи до уваги всі підходи до визначення явища іншомовної комунікативної компетентності й специфіку фаху, ми бачимо так: мовна компетенція; мовленнєва компетенція; фахова компетенція; міжособистісні компетенції; стратегічна компетенція; системні компетенції.

У розділі висвітлено дослідження щодо іншомовного аспекту структурно-функціональної моделі фахівця у галузі інформаційних технологій. Цей аспект моделі складається з трьох блоків, до яких входять професії, посади, освітні рівні, вимоги до рівня володіння англійською мовою, вимоги до володіння другою іноземною мовою (німецькою), завдання, для вирішення яких завжди або часто передбачається використання іноземної мови, та підготовку до яких можна реалізувати в процесі формування ІКК.

Основні елементи методики формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ наведено в розробленій нами «Моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій» (рис.1). Розроблена нами модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця у галузі інформаційних технологій містить цільову, умовну, змістовну, організаційну, оцінну та результативну складові. Метою є сформована іншомовна комунікативна компетентність, яка відповідає вимогам ринку праці та Галузевих стандартів вищої освіти України з даних спеціальностей. Змістова складова характеризує структурні компоненти ІКК: мовний, мовленнєвий, фаховий, міжособистісний, системний, стратегічний. В умовній складовій розкрито педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності. Формування іншомовної комунікативної компетентності здійснюється на основі дидактичних принципів. Оцінювання рівня сформованості ІКК майбутніх фахівців у галузі ІТ здійснюється за запропонованими критеріями.

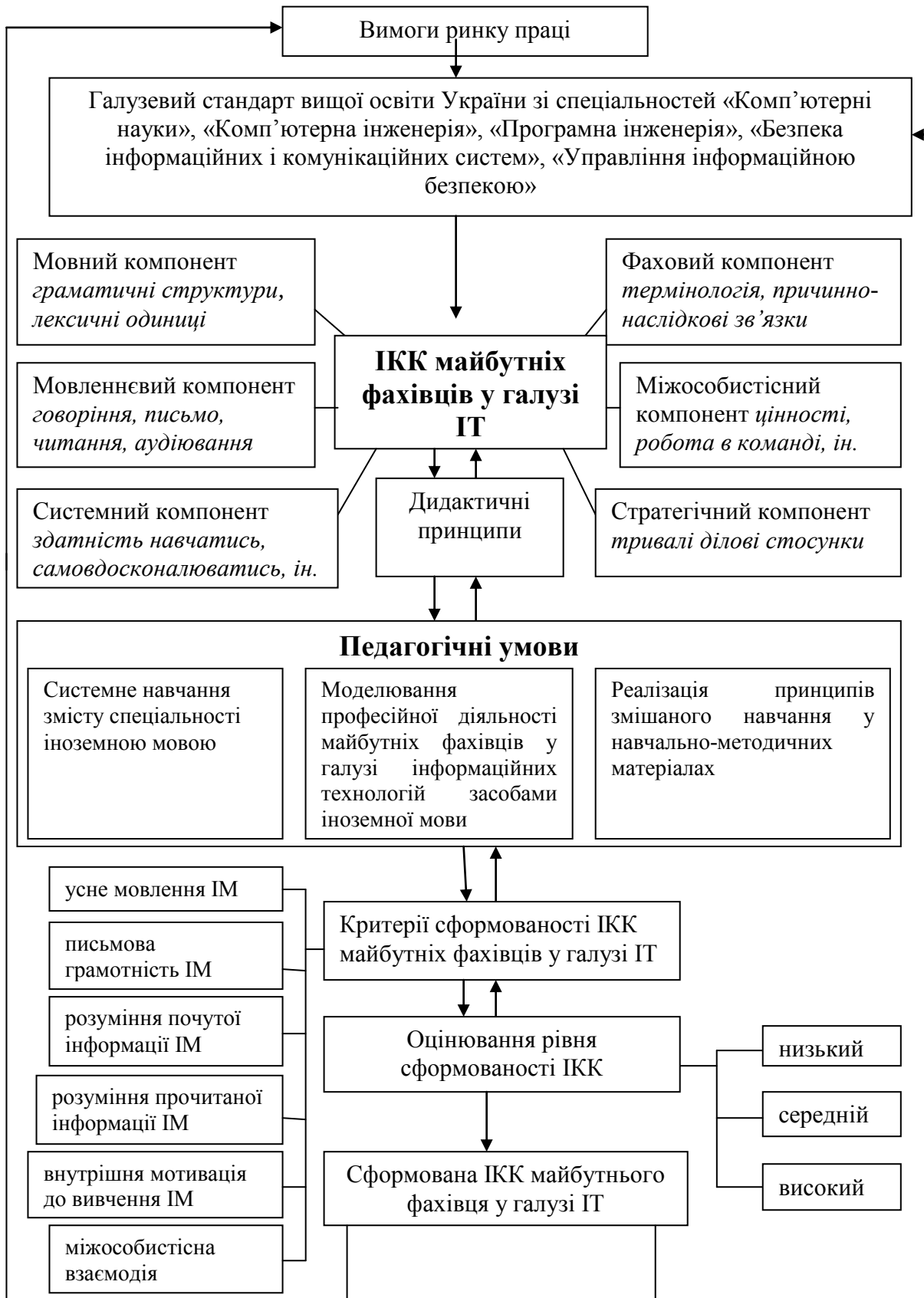


Рис. 1 Модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій

У другому розділі дисертації – «Педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій» – теоретично обґрунтовано, що формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ буде ефективним за таких педагогічних умов:

- *системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою* (сприяє закріпленню знань і вмінь, формуванню готовності до застосування іноземної мови при розв'язанні професійних завдань, наближенню студентів до реальних проблем майбутньої професійної діяльності);

- *моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови* (сприяє активній розумовій і практичній діяльності, передбачає розвиток пізнавального інтересу, творчих здібностей і таких якостей особистості, як комунікабельність, творчість, ініціативність);

- *реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах* (дозволить сформувати здатність до саморозвитку в процесі професійної діяльності, здатність до постійного самовдосконалення, уміння й навички самостійної роботи).

Для реалізації зазначених у дисертаційному дослідженні педагогічних умов було визначено зміст, форми та методи формування іншомовної комунікативної компетентності. Зміст навчання іноземних мов відповідає змісту діяльності у галузі ІТ.

Системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою ми розуміємо як підбір структури, змісту і обсягу навчальної інформації у відповідності до навчальних програм спеціальностей, засвоєння якої забезпечує майбутньому фахівцеві у галузі ІТ паралельне вивчення професійної інформації рідною та іноземною мовами, ознайомлення з тенденціями розвитку науки і техніки, останніми відкриттями, засвоєння технологій, пошук інформації, конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці, обмін досвідом і співпрацю із закордонними партнерами.

Ми вбачаємо два варіанти реалізації педагогічної умови системного навчання змісту спеціальності іноземною мовою: введення навчального матеріалу спеціальних дисциплін у заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням; введення іноземної мови в заняття з спеціальних дисциплін.

Останній варіант підходить для курсу магістерської підготовки у вигляді читання лекцій з деяких спеціальних дисциплін іноземною мовою. Проте, тут ми стикаємось з декількома проблемами: 1) готовність лекторів читати лекції іноземною мовою, 2) готовність студентів сприймати лекцію іноземною мовою, 3) оплата праці лекторів за такий ускладнений вид діяльності. З другою проблемою можна справитись, якщо ввести системний навчальний матеріал спеціальних дисциплін у заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням на 1-4 курсах бакалаврської підготовки. В результаті введення іноземної мови в заняття з спеціальних дисциплін в процесі навчання студентів магістратури, з'являється

можливість підготовки нового покоління лекторів із здатністю проводити лекції іноземною мовою.

Для того, щоб успішно реалізувати введення навчального матеріалу спеціальних дисциплін у заняття з іноземної мови за професійним спрямуванням, необхідно здійснити такі підготовчі кроки: проаналізувати базові дисципліни професійної підготовки; відібрати професійні знання для опрацювання на заняттях з іноземної мови; вивчити точки дотику спеціальної дисципліни та іноземної мови за професійним спрямуванням; розробити спільно з викладачами спеціальних дисциплін проблемні завдання; ознайомити викладачів з базовими поняттями спеціальних дисциплін; ознайомити викладачів спеціальних дисциплін з іншомовною термінологією дисципліни.

Згідно з принципом прогностичності, навчальна інформація має носити випереджувальний характер. Тексти, на основі яких формують уміння читати професійну літературу, повинні містити інформацію, популярну на момент навчання або перспективну на декілька найближчих років. Це можуть бути навчальні тексти про мови програмування Java, PHP, C++ та технології C#, ASP.NET, WCF, WPF, WWF, Sharepoint, Droid development, про протоколи передачі даних TCP/IP, ISDN, DHCP, VNP, HTTP/HTTPS (Global and Regional applications), FTP/SFTP/FTPS, Domain Names Services; статті, блоги, форуми на теми, які експерти визначають як перспективні до 2020 року. Можна використовувати тексти про такі технології: технології ведення регламентованих процесів в Інтернеті; технології моделювання і прикладні програми інформаційних технологій; технології організації і систематизації контенту; технології доставки і відслідковування контенту; технології паралельної і розподіленої обробки даних; технології, які базуються на нових фізичних методах; технології штучного інтелекту; технології для організації спільної роботи (collaboration) і віртуальних спільнот (community).

Процес моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови включає в себе такі етапи: визначення типових професійних завдань, розробка навчально-професійних ситуацій, визначення порядку розміщення даних ситуацій залежно від системного навчання змісту спеціальності іноземною мовою, вибір методів, засобів і форм навчання.

Для моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови ми користуємось поняттями «типове професійне завдання» і «навчально-професійна ситуація». Типове професійне завдання – це по суті функції фахівця. В нашому дослідженні на основі Галузових стандартів спеціальностей та аналізу вакансій, ми визначили типові професійні завдання у галузі ІТ, для вдалого виконання яких фахівець потребує знання іноземної мови

Моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови здійснюється на основі інтерактивних методів, методу проєктів, розвивальних завдань та інформаційно-комп'ютерних технологій навчання.

Для формування іншомовної комунікативної компетентності доцільно використовувати інтерактивні методи навчання іноземних мов, які можна поділити на три великі групи за комунікативною спрямованістю: запитання і відповіді (інтерв'ю, ажурна пилка, ігри на здогадку, вправи на розігрів, запитання); обговорення і рішення (вправи на ранжування, ігри-дискусії, технології визначення цінностей, мозковий штурм, проблемні завдання); історії і драматизування (пантоміма, рольова гра і симуляції, складання історій).

Ми розробили і застосували завдання розвивального типу для розвитку особистості фахівця і його іншомовної комунікативної компетентності. Завдання передбачаються для чотирьох років навчання іноземної мови професійного спрямування, по 4 завдання на рік. Кожне завдання розраховане на 90 хвилин аудиторної роботи за інноваційними методами навчання, а саме: методи визначення цінностей, вправи на ранжування, проекти, проблемні завдання, дискусії, дебати, рольові ігри. Ми пропонуємо виконувати такі завдання: на I курсі – «Знайомство», «Визначення якостей важливих для спілкування», «Визначення життєвих цілей», «Розвиток навичок роботи у співпраці»; на II курсі – «Визначення стилю спілкування», «Розвиток вмінь реалізації цілей», «Публічний виступ», «Мої труднощі»; на III курсі – «Визначення життєвих цілей», «Досягнення успіху», «Спробуємо вирішувати проблеми», «Планування майбутнього професійного життя»; на IV курсі – «Розвиток вмінь ведення переговорів та вирішення проблем», «Визначення рис характеру, які притаманні лідеру», «Розв'язання конфліктів», «Продай вдало свої вміння». Як видно, завдання спрямовані на усвідомлення та розвиток якостей міжособистісного спілкування. Міжособистісні стосунки за умов формування культури спілкування можуть сприяти професійному успіху. На нашу думку, сьогодні у світі склались передумови особливої уваги до формування світоглядних цінностей у людей, які працюють у сфері ІТ. Від роботи фахівців у галузі ІТ залежить надійність функціонування основних систем інформаційної підтримки процедур прийняття рішень у сучасному світі. При цьому фахівці з розробки та застосування ІТ мають свої інтереси, переконання, ціннісні орієнтації, які мотивують їхню професійну діяльність. Вони усвідомлюють потенціал ІТ і розуміють, що вони володіють засобами реалізації їхнього ідеального світу.

Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій навчання полягає у створенні навчальних матеріалів (баз даних, веб-сторінок, презентацій тощо) з іноземної мови, застосуванні інструментів опосередкованого спілкування іноземною мовою (програми-месенджери, електронна пошта, спеціальні сайти), а також у знаходженні і використанні іншомовних джерел професійної інформації у мережі Інтернет.

Реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах має на меті розширення можливостей самостійного вивчення іноземної мови. Під змішаним навчанням (blended learning) ми розуміємо поєднання аудиторних форм навчання (пояснення теоретичного матеріалу, живе спілкування іноземною мовою, тренування вмінь і навичок різних видів мовлення та ін.) з дистанційними (пошук іншомовних матеріалів у світовій мережі,

спілкування з носіями мови, користування інформаційним освітнім ресурсом, публікація студентських творчих робіт та ін.). Термін «змішане навчання» передбачає різні способи доставки навчального контенту, і різні види навчальних заходів, включаючи очне навчання в аудиторії, онлайн навчання і самостійну навчальну діяльність.

Самостійність у здобутті знань і вмінь з іноземної мови ми розуміємо як вміння організувати власну самоосвіту, пізнавальну і розумову активність і самостійність, вміння знаходити нові рішення поставлених завдань, здатність до творчості. В процесі діяльності студент відбирає необхідні способи виконання дій, відповідні засоби діяльності і встановлює послідовність їх застосування.

Ми пропонуємо використання авторського сайту з розділами різного педагогічного призначення та каталогом посилань на англomовні сайти. На нашу думку, це допомагає студентам організовувати свою самостійну діяльність з вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. На сайті ми пропонуємо студентам відеоуроки, віртуальні екскурсії, проекти, спілкування з носіями мови, організаційні питання, самоперевірку, можливість публікації студентської творчості, поради з вивчення іноземної мови.

Організація самостійного навчання на основі змішаного навчання забезпечує студентів необхідним інструментарієм для самостійного здійснення пошуку інформації, вибору темпу і методів самонавчання, представлення результатів власної творчості і набуття досвіду в іншомовному спілкуванні. Таким чином, це сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

У третьому розділі – **«Організація, проведення та аналіз результатів педагогічного експерименту»** – наведено результати констатувального, пошукового та формувального етапів експерименту.

Під час констатувального етапу експерименту був визначений фактичний стан проблеми нашого дослідження. Констатувальний етап експерименту засвідчив незначну кількість студентів (10,1%) з високим рівнем сформованості ІКК. Основна кількість студентів мала середній (46,4%) і низький (43,5%) рівні сформованості ІКК.

Аналіз результатів проведення констатувального етапу педагогічного експерименту дозволив зробити висновки про наявність у студентів труднощів під час вивчення та застосування іноземної мови у галузі інформаційних технологій. Оцінювання здійснювалось на основі визначених нами критеріїв (усного мовлення іноземною мовою; письмової грамотності іноземною мовою; розуміння прочитаної інформації іноземною мовою; розуміння почутої інформації іноземною мовою; внутрішньої мотивації до вивчення іноземної мови; міжособистісної взаємодії).

Було виявлено труднощі в студентів, пов'язані з передачею інформації усно, вмінням констатувати факти чітко і зрозуміло, будувати діалог, полілог і монолог в межах професійної тематики; з умінням здійснювати структуровану письмову презентацію, вести грамотну переписку з замовником, партнером чи роботодавцем; з умінням читати та розуміти професійну літературу з популярних

і перспективних напрямків галузі ІТ; із здатністю зрозуміти на слух інформацію іноземною мовою, вмінням виділяти головне з почутого на слух іноземною мовою; з належним рівнем мотивації, організацією самостійного вивчення іноземної мови; вмінням грамотно та об'єктивно представити себе, свої вміння, досвід, цілі, прагнення; знаннями про норми поведінки, прийняті у тій чи іншій культурній спільноті, міжнародний етикет, здатністю підбирати стратегії спілкування відповідно до конкретної ситуації.

Мета формувального етапу педагогічного експерименту (2009–2012 н.р.) полягала у перевірці ефективності застосування пропонованих педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, порівнянні результатів навчання студентів, які вивчали іноземну мову за традиційною методикою, та тих, хто був задіяний в експериментальному навчанні.

Формувальний експеримент проводився у звичайних умовах навчального процесу в інституті Інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії у Вінницькому національному технічному університеті та на факультеті програмування та комп'ютерних і телекомунікаційних систем у Хмельницькому національному університеті.

Навчання в експериментальних (ЕГ) і контрольних групах (КГ) відрізнялось застосуванням методики формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, що базувалась на запропонованих педагогічних умовах. Навчання студентів в експериментальних групах проводилось за розробленою методикою формування іншомовної комунікативної компетентності.

Під час педагогічного експерименту нами досліджувались рівні сформованості ІКК на початку та наприкінці експерименту. Одержані дані свідчать про те, що в процесі формувального етапу експерименту здійснився перерозподіл студентів за рівнями сформованості ІКК в напрямі збільшення кількості студентів з високим і середнім рівнями сформованості ІКК в експериментальній групі.

Застосовуючи метод статистичної перевірки за критерієм Пірсона, ми довели, що рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів експериментальної групи значно підвищився. Аналіз результатів експерименту дозволив виявити динаміку позитивних змін рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів, які були охоплені педагогічним експериментом (рис. 2, рис. 3).

Порівняння зведених даних щодо рівня сформованості ІКК до і після формувального етапу експерименту засвідчило значне підвищення показників високого та середнього рівнів сформованості ІКК в експериментальній групі.

У процесі аналізу одержаних даних було виявлено такі зміни у рівнях сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів КГ та ЕГ по завершенню педагогічного експерименту: в КГ кількість студентів з високим рівнем іншомовної комунікативної компетентності збільшилась на 6%, з середнім

рівнем іншомовної комунікативної компетентності збільшилась на 2,9%, з низьким рівнем іншомовної комунікативної компетентності зменшилась на 8,9% студентів.

В ЕГ кількість студентів з високим рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності збільшилася на 10,1%, з середнім рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності збільшилася на 12,5%, низьким рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності зменшилась на 22,6%.

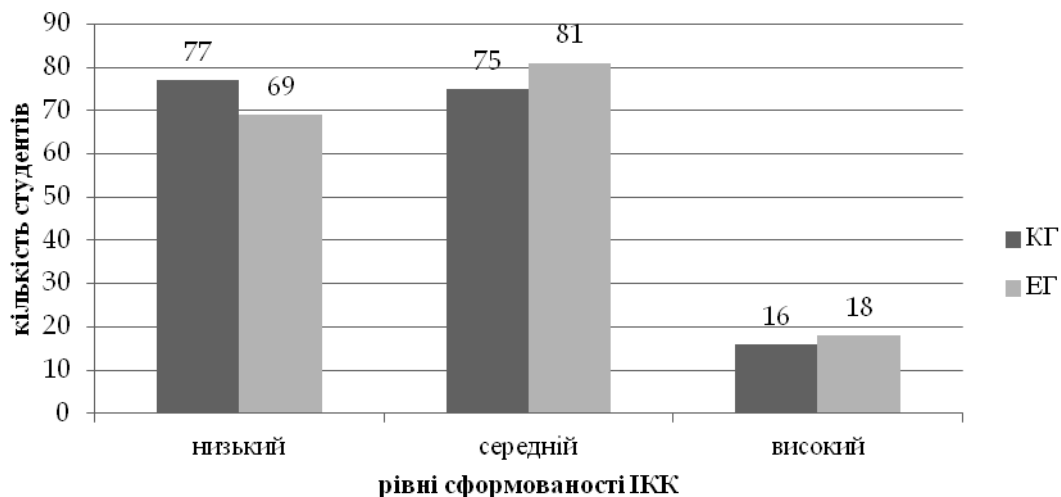


Рис. 2 Розподіл студентів за рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності до формувального експерименту

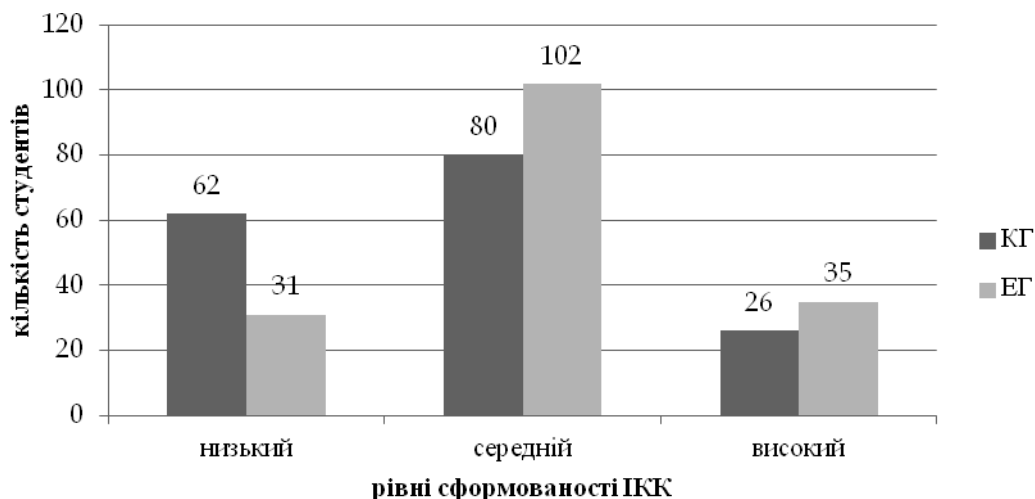


Рис. 3 Розподіл студентів за рівнем сформованості іншомовної комунікативної компетентності після формувального експерименту

Одержані результати щодо динаміки рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ під час констатувального та формувального етапів експерименту підтвердили висунуту

гіпотезу. Отже, в процесі дослідження виявлено педагогічні умови, дотримання яких у процесі вивчення іноземної мови сприятиме ефективному формуванню іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ.

ВИСНОВКИ

За результатами теоретичного аналізу філософської, психологічної та педагогічної, науково-методичної літератури та експериментального дослідження за темою дисертації було зроблено такі висновки:

1. З'ясовано, що проблема формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій є недостатньо дослідженою. Визначено, що іншомовна комунікативна компетентність є частиною фахової підготовки фахівців у галузі інформаційних технологій у контексті професійного розвитку, ділового і міжособистісного спілкування. Навчання іноземних мов майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій в Україні характеризується відокремленням змісту таких спеціальних дисциплін, як програмування, комп'ютерні мережі, безпека інформаційних систем від змісту навчання іноземної мови, недостатнім рівнем сучасних методичних матеріалів, що сприяють моделюванню мовленнєвих ситуацій, характерних для галузі інформаційних технологій. Чимало дослідників працюють над вирішенням цих проблем, застосовуючи компетентнісний, комунікативний, культурологічний та інші підходи. У Британії, США та Канаді найпопулярнішим для навчання фахівців у галузі ІТ нині є діяльнісний метод із зануренням у сферу професійної діяльності.

2. У дисертаційному дослідженні визначено і теоретично обґрунтовано такі педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій:

- системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою;
- моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови;
- реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах.

3. Матеріали дослідження дозволили розробити модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, що містить цільову, умовну, змістовну, організаційну і результативну складові. Змістова складова характеризує структурні компоненти ІКК: мовний, мовленнєвий, фаховий, міжособистісний, системний, стратегічний. У моделі, яку викладено в нашому дослідженні, надається узагальнене, системне дослідження ефективності процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ.

4. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено методику формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій, що передбачає застосування різних форм, методів і прийомів навчання, котрі враховують індивідуальність особистості, потреби майбутньої професійної діяльності, створюють сприятливі умови для

розвитку особистості фахівця. Експериментальна перевірка підтвердила ефективність запропонованих педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій. Використання комплексу форм, засобів, методів і прийомів приводить до підвищення рівня сформованості ІКК майбутніх фахівців у галузі ІТ.

Результати, одержані у вищих навчальних закладах, залучених до експерименту, свідчать про те, що у студентів експериментальних груп, у порівнянні зі студентами контрольних груп, позитивно змінився рівень сформованості ІКК, суттєво зросла мотивація до вивчення іноземної мови, сформувалось позитивне ставлення до міжособистісного спілкування іноземною мовою, до самоосвіти, самореалізації і життєвої активності.

На основі сукупності всіх критеріїв були визначені рівні розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі ІТ: високий, середній, низький. Після проведення дослідно-експериментальної роботи у ЕГ зафіксовано високий рівень у 20,8% студентів, у КГ – 15,5%; середній у ЕГ – 60,75%, у КГ – 47,6%; низький у ЕГ – 18,5%, у КГ – 36,9%.

Виконане дисертаційне дослідження, звісно, не вичерпує всіх аспектів проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у створенні навчально-методичного забезпечення формування ІКК; упровадженні ІКТ в процес контролю й оцінювання ІКК майбутніх фахівців у галузі ІТ; створенні відповідних інтегрованих курсів.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВИСВІТЛЕНІ В ТАКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ АВТОРА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. **Вяхк І. А.** Зміст застосування інформаційних технологій у процесі навчання іноземних мов у технічних ВНЗ / І. А. Вяхк // Наукові записки : збірник наукових праць Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського . 2007. – № 21 – С. 172 – 175.

2. **Вяхк І. А.** Аналіз можливостей програм-месенджерів для застосування у дистанційному навчанні іноземній мові / Вяхк І. А. // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред. : М. Т. Мартинюк]. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – Ч. 3. – С. 48 – 57.

3. **Вяхк І. А.** Умови ефективного використання інформаційних технологій у вивченні іноземних мов студентами технічних ВНЗ / І. А. Вяхк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 19 / [ред. кол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 273 – 277.

4. **Вяхк І. А.** Розвиток особистості фахівця у сфері інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності / І. А. Вяхк // Вісник Черкаського університету. –

Випуск 147 / [редкол. : А. І. Кузьмінський (голова) та ін.]. – Черкаси : Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2009. – С. 24 – 28.

5. **Вяхк І. А.** Технологія використання Інтернет-сайту у навчанні іноземної мови професійного спрямування / І. А. Вяхк, Д. В. Вяхк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 24 / [редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін.]. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. – С. 264 – 267.

6. **Вяхк І. А.** Стан сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій / І. А. Вяхк // Збірник наукових праць № 62. Серія: педагогічні та психологічні науки / [гол. ред. : Є. М. Потапчук]. – Хмельницький : Вид-во Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2012. – С. 38 – 40.

7. **Вяхк І. А.** Іншомовний аспект моделі фахівця у галузі інформаційних технологій / І. А. Вяхк // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка / [гол. ред. : В. М. Курило]. – Луганськ : Видавництво Луганського національного університету ім. Т. Шевченка, 2012. – №7 (247). – Ч. 1 – С. 236 – 242.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. **Вяхк І. А.** Комунікативний підхід у навчанні іноземної мови. / І. А. Вяхк, С. О. Медведєва // Гуманізм та освіта. Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 19-20 вересня 2006 р. : – Вінниця : УНІВЕРСУМ. – Вінниця, 2006. – С. 350 – 354.

9. **Вяхк І. А.** Міжпредметні зв'язки у навчанні іноземної мови професійного спрямування / І. А. Вяхк // Іноземна мова як засіб мобільності майбутніх фахівців у контексті Болонської декларації : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2010. – С. 100 – 101.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

10. **Вяхк І. А.** Завдання з англійської мови для формування комунікативної компетентності : методичні вказівки / Уклад. І. А. Вяхк, С. О. Медведєва, І. С. Степанова. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 47 с.

11. **Вяхк І. А.** Німецька мова за професійним спрямуванням Deutsch in der Computerumwelt : навчальний посібник / І. А. Вяхк, І. С. Степанова. Вінниця : ВНТУ, 2012. – 160 с.

АНОТАЦІЇ

Вяхк І. А. Педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, МОН України, Вінниця, 2013.

У дисертації визначені і обґрунтовані педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій: системне навчання змісту спеціальності іноземною мовою; моделювання професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій засобами іноземної мови; реалізація принципів змішаного навчання у навчально-методичних матеріалах.

У дисертації уточнено поняття «іншомовна комунікативна компетентність майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій». Розроблено іншомовний аспект структурно-функціональної моделі сучасного фахівця у галузі інформаційних технологій, визначено структуру іншомовної комунікативної компетентності фахівця у галузі інформаційних технологій з урахуванням характеру його діяльності; розроблено модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Експериментально перевірена ефективність запропонованих педагогічних умов, підготовлено навчальний посібник, створено навчальний сайт і видані методичні вказівки щодо формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі інформаційних технологій.

Ключові слова: майбутні фахівці у галузі інформаційних технологій, іншомовна комунікативна компетентність, педагогічні умови, методи навчання.

Вяхк И. А. Педагогические условия формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в сфере информационных технологий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Винницкий государственный педагогический университет имени Михаила Коцюбинского, МОН Украины, Винница, 2013.

В диссертации определены и обоснованы педагогические условия формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в сфере информационных технологий: системное обучение содержанию специальности на иностранном языке; моделирование профессиональной деятельности будущих специалистов в сфере информационных технологий средствами иностранного языка; реализация принципов смешанного обучения в учебно-методических материалах.

В работе уточнено понятие «иноязычная коммуникативная компетентность будущих специалистов в сфере информационных технологий». В диссертации разработан иноязычный аспект структурно-функциональной модели современного специалиста в сфере информационных технологий, определена структура иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов

в сфере информационных технологий, принимая во внимание характер их деятельности; разработана модель формирования иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в сфере информационных технологий.

Экспериментально проверена эффективность предложенных педагогических условий, подготовлено учебное пособие, создан учебный сайт и разработаны методические указания по формированию иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов в сфере информационных технологий.

Ключевые слова: будущие специалисты в сфере информационных технологий, иноязычная коммуникативная компетентность, педагогические условия, методы обучения.

Vyakhk I. A. Pedagogical conditions of forming foreign languages communicative competence of future specialists in the sphere of information technologies. – Manuscript.

The dissertation applying for a candidate's degree in pedagogical sciences, specialty 13.00.04 – theory and methods of professional education. – Vinnytsya State Pedagogical University after Mykhailo Kotsyubynskyi, MOS of Ukraine, Vinnytsia, 2013.

The dissertation is devoted to the research of the problem of formation of foreign languages communicative competence of future specialists in the sphere of information technologies. The pedagogical conditions of forming foreign languages communicative competence of future specialists in the sphere of information technologies are defined in the dissertation. They are: the systematic teaching of professional content in a foreign language; the modeling of professional activity of future specialists in the sphere of information technologies; the implementation of blended learning principles in teaching aids.

The introduction reveals the topicality and expediency of the investigation, defines its aim, tasks, hypothesis, it also reveals the object and subject, methods, methodological and theoretical basis of the investigation. The scientific novelty, theoretical and practical significance of the obtained results are disclosed.

The first chapter reflects the theoretical analysis of: main approaches to the definition of the term “foreign languages communicative competence”; literature sources devoted to psychological peculiarities of thinking and activity of specialists in the sphere of information technologies. The foreign language aspect of structural and functional model of a specialist in the sphere of information technologies was developed.

Foreign languages communicative competence of future specialists in the sphere of information technologies is concerned as a capability to act in the behavior of the secondary language personality in a variety of situations such as filling in an application form, an interview with an employer, understanding professional tasks, reading instructional literature, writing description of final product, work with a customer in an effective way. The model of forming foreign language communicative competence of future specialists in the sphere of information technologies is shown and described.

In the second chapter the pedagogical conditions are substantiated.

The systematic teaching of professional content in a foreign language is considered as the contents of texts, problem-solving tasks, projects, role plays, and as interdisciplinary coordination as well.

The systematic teaching of professional content in a foreign language is considered as the selection of the structure, content and amount of educational information in accordance with the curricula of the specialties the learning of which enables a future specialist in the sphere of IT to study professional information in native and foreign languages in parallel, learning about the trends of development of science and technology, the latest discoveries, learning of technologies, search for information, competitiveness in the international labor market, experience exchange and cooperation with foreign partners.

We see two variants of implementation of the pedagogical conditions of systematic teaching of the professional content in a foreign language: the introduction of educational material of special disciplines in foreign language classes; the introduction of a foreign language in professional classes.

It is proposed to model professional activity of future specialists in the sphere of information technologies by means of such teaching methods as interactive tasks, projects, problem-solving, developing and context tasks, role-games.

The process of modeling professional activity of future specialists in the sphere of information technologies by means of a foreign language includes the following stages: specifying typical professional tasks, development of educational and professional situations, specifying the procedure of arranging these situations depending on the systematic teaching of professional content, selection of methods, means and forms of teaching.

The blended learning is understood as combination of formal means of study (work in the classroom, learning theoretical material) with informal ones (discussion with the help of e-mail, video-conferences). The blended learning naturally combines classroom and distance forms of study.

We offer using the author's site with sections of different pedagogical destination and a directory of links to English-language sites. In our opinion, it will help students organize their independent activity on study of foreign languages for professional purposes. On the website we offer students video tutorials, virtual tours, projects, communication with native speakers, organizational issues, self-testing, the opportunity to publicize students' works, tips for learning a foreign language.

The third chapter discloses the results of all the stages of the pedagogical experiment.

The efficiency of the offered pedagogical conditions has been proved experimentally. A textbook, an educational website, practical instructions on the topic have been worked up.

Key words: future specialists in the sphere of information technologies, foreign languages communicative competence, pedagogical conditions, teaching methods.

Підписано до друку 17.09.2013 р. Формат 29,7×42 ¼
Ум. друк. арк. 0,9. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Наклад 100 прим. Зам. № 2013-149.
Віддруковано в комп'ютерному інформаційно-видавничому центрі
Вінницького національного технічного університету
м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 95. Тел.: 59-87-38
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК №3516 від 01.07.2009 р.